

Geography of tourism

* બધી પ્રશ્નોના ઠુલ સરખા લો.

1. પ્રવાસન એટલે શું? પ્રવાસન પ્રવૃત્તિ શરૂ થયે અને સંપૂર્ણ થાય તે સમયગાળાને કહી શકાય.

સરખા

નોંધ લખો

(અ) પ્રવાસનને સરખા કરી પૂર્ણ કરો

(બ) પ્રવાસનના પ્રકારો.

2. પ્રવાસન પ્રવૃત્તિ માટે આવક માન્યતા સુવિધાઓ અને સરખા વ્યવસ્થાઓ પૂરી પાડવી જોઈ શકે.

સરખા

નોંધ લખો

(અ) પ્રવાસન પ્રવૃત્તિને સંબંધિત

(બ) પ્રવાસન પ્રવૃત્તિ અને સરખા.

3. પ્રવાસન પ્રવૃત્તિને પ્રોત્સાહન આપવા માટે પ્રવાસન પ્રવૃત્તિને સીધા સમર્થન આપી શકાય.

સરખા

નોંધ લખો

(અ) સરખા, સમર્થન અને પ્રવાસન પ્રવૃત્તિ

(બ) પ્રવાસનની સીધી સરખા.

4. પ્રવાસન પ્રવૃત્તિ પર સરખા સરખા સરખા.

સરખા

નોંધ લખો

(અ) સરખા સરખા સરખા અને સરખા

(બ) સરખા સરખા સરખા સરખા

5. સરખા સરખા સરખા સરખા

(અ) (1) સરખા પ્રવાસન પ્રવૃત્તિ સરખા સરખા સરખા?

(1) 27 સરખા (2) 5 સરખા (3) 11 સરખા (4) 15 સરખા

5646-2

2. ભારતમાં પર્યાવરણ સંરક્ષણ કાયદાનું અમલમાં આવ્યાનું વર્ષ કયું છે?
① 1986 ② 1950 ③ 1955 ④ 1975

3. પર્યાવરણ દ્વારા કઈ જાતના પ્રદુષણ (સમસ્યા) ઉત્પન્ન થાય છે?
(1) સ્થાનિક ભૂમિયુદ્ધ દ્વારા (2) ગાંધી પર્યાવરણ સંરક્ષણ
(3) ગુજરાતી અને ભૂમિયુદ્ધ (4) ઉદ્યોગો દ્વારા

4. ભારતમાં દિ-ટી, કાગળ અને જથ્થા કુલ પ્રતિબંધિત પ્રવાસન કોમ્પ્લેક્સ છે?
(1) ત્રિપુરા (2) મહારાષ્ટ્ર (3) સિક્કિમ (4) સપ્તર્ષી

5. ભારતમાં પ્રથમ પ્રવાસન કાયદાની અમલમાં આવ્યાનું વર્ષ કયું છે?
(1) 1982 (2) 1967 (3) 1965 (4) 1988

6. ભારતમાં પ્રવાસન અને કાગળ ઉત્પાદન મંત્રાલયની સ્થાપના કયું વર્ષ છે?
① 2001 ② 1990 ③ 1967 ④ 2008

7. સરકારની ગુજરાતી ભાષા સમસ્યા કયું છે?
(1) ગુજરાતી (2) ગુજરાતી (3) ગુજરાતી (4) ગુજરાતી

5 પરી ખોલો
(બ)

1) ભારતીય રૂબ 36 રાજ્ય સમુદાય બનાવે છે.

2) મહારાષ્ટ્ર તેમ જ ગુજરાત સરકાર પ્રતિબંધિત છે.

3) સરકારી સ્તરીય ભાષા મહારાષ્ટ્રમાં અમલમાં છે.

4) પુસ્તકો તેમ જ સરકારમાં અમલમાં છે.

5) પ્રવાસન કાયદાની અમલમાં આવ્યાનું વર્ષ 1982 છે.

6) ભારતીય વસ્તી સંરક્ષણ કાયદાની અમલમાં છે.

(7) સરકારી પ્રવાસન કાયદાની અમલમાં છે.

E646-3

* All questions carry equal marks

1. What is tourism? Explain nature and scope of tourism.

OR

Write notes on

- (A) Factors affecting tourism
- (B) Types of tourism

2. Write a report on essential infrastructure and supporting system for tourism.

OR

Discuss on -

- (A) Tourism potential in India.
- (B) Development and planning of tourism in India.

3. Describe - Role of tourism activities for regional development.

OR

Write a notes on

- (A) Culture, society and tourism
- (B) Economic and physical impact of tourism

4. Discuss - Impact of globalization on tourism.

OR

Write notes on.

- (A) Environmental laws and tourism.
- (B) Place of India in global tourism.

5. Choose correct option.

(A) 1) Which day is celebrated as 'World Tourism Day'?

- ① 27th Sept. ② 5th Oct. ③ 11th Nov. ④ 15th Dec.

2) The Environmental Protection Act was activated in India during the year.

- ① 1986 ② 1950 ③ 1955 ④ 1975

③

(P.T.O)

E646-4

- 3) Which negative problem is created due to tourism?
① Depletion in local trees ② Intoxication
③ Crime and Intrusion ④ All of above
- 4) Delhi, Agra and Jaipur are which types of tourist region?
(1) Triangular (2) megacity triangular
(3) Golden triangular (4) none of above
- 5) First tourism policy was declared in India.....
① 1982 ② 1967 ③ 1965 ④ 1988.
- 6) Ministry of tourism and civil Aviation was established on
① 2001 ② 1990 ③ 1967 ④ 2008
- 7) In which state caves of Ajanta is situated?
① Mumbai ② Gujarat ③ Madhya Pradesh ④ Maharashtra.

Q-5
B.

True or false

1. Lakshadweep is a union of 36 islands.
2. Maharashtra is famous for its Bihu dance.
3. Kaziranga national park is situated in Madhya Pradesh.
4. Pushkar fair is organised in Rajasthan.
5. Development of tourism industry is mostly dependant on market.
6. Indian textile museum is situated in Ahmedabad.
7. Surfing is one type of water tourism.

④

503: સામાજિક ભૂગોળ

નોંધ: આપેલ તમામ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે અને તમામ ના ગુણ સરખા છે.

1. સામાજિક ભૂગોળની વ્યાખ્યાઓની ચર્ચા કરી તેનું વિષયવસ્તુ સમજાવો. (૧૪)
અથવા
1. (A) સામાજિક ભૂગોળમાં માહિતીના વિવિધ સ્ત્રોતોની સમસ્યા સમજાવો. (૦૭)
(B) સામાજિક ભૂગોળનાં અન્ય વિદ્યાશાખાઓ સાથેનાં સંબંધનો ખ્યાલ આપો. (૦૭)
2. જૂથનિર્માણ સમજાવી તેની વિવિધ જૂથપ્રવૃત્તિના સ્તર સ્પષ્ટ કરો. (૧૪)
અથવા
2. (A) સામાજિક સંબંધોની બોગાડસ સ્કેલના આધારે ટીકાત્મક મુલવણી કરો. (૦૭)
2. (B) સામાજિક આંતરક્રિયા અને સંબંધોને અસર કરતા ભૌગોલિક પરિબલોને સમજાવો. (૦૭)
3. 'ભારતમાં ભૌગોલિક અને સામાજિક વિષમતા હોવા છતાં ભારતીય સમાજમાં એકતા છે' સમજાવો. (૧૪)
અથવા
3. (A) વિશ્વનાં સંદર્ભમાં સાંસ્કૃતિક પ્રદેશો સમજાવો. (૦૭)
(B) ભારતમાં ધાર્મિક સમૂહોનું ક્ષેત્રિય વિતરણ સમજાવો. (૦૭)
4. ભારતીય સમાજના વિશેષ સંદર્ભમાં શહેરીકરણને તપાસો. (૧૪)
અથવા
4. (A) સામાજિક સિધ્ધાંતોના વિકાસમાં સામાજિક ભૂગોળનું યોગદાન સમજાવો. (૦૭)
4. (B) ભારતમાં જાતિગત અસમાનતાઓનો ખ્યાલ આપો. (૦૭)

(P.J.૦)

E 711-2

5. આપેલ પ્રશ્નો નાં ખરા કે ખોટા માં જવાબ આપો.

(૧૪)

(i) 'ASSIMILATION' એટલે સમાજમાં સ્થાનિક સમાજ થી અલગ થઈને રહેવું.

(ii) જૂથની સંરચના/નિર્માણ માં ભાષા ને આધાર માનવામાં આવે છે.

(iii) 'સંસ્કૃતીકરણ' ની વિભાવના ભારતીય BURGESS એ આપેલ છે.

(iv) અંતર અને સામાજિક આંતરક્રિયા વચ્ચે નકારાત્મક સબંધ જોવા મળે છે.

(v) PERSONALITY ની વિભાવના સમાજશાસ્ત્ર સાથે સબંધિત છે.

(vi) વ્યક્તિગત જગ્યાઓ માં સૌથી દુરની જગ્યા 'જાહેર જગ્યા' છે.

(vii) Idealism (આદર્શવાદ) નો ખ્યાલ સામાજિક ભૂગોળમાં 'Keat' અને 'Urry' એ આપેલો છે

E711-3

503: SOCIAL GEOGRAPHY

MAXIMUM MARKS: 70

Note: All Questions are compulsory and carry equal marks.

1. Discuss the various definition of Social geography and explain their scope-subject matter. (14)

OR

1. (A) Explain the problems of various sources of information related to Social geography. (07)

(B) Explain the relation of others disciplines of Social geography. (07)

2. Explain the formation of Social geography and analyze the levels of social activity. (14)

OR

2. (A) Critically explain the Social relationship with reference to Bogardus scale. (07)

2. (B) Discuss in brief the geographical factors influencing Social interaction and relationship. (07)

3. Explain the unity of Indian society despite geography and Social diversity. (14)

OR

3. (A) Identify the cultural regions of the world. (07)

(B) Explain the spatial distribution of religions group in India. (07)

4. Analyze the urbanization with special reference to Indian society. (14)

OR

4. (A) Explain the contribution of Social geography in the development of Social theories. (07)

4. (B) Explain the uneven distribution of sex-ratio in India. (07)

(P.T.O)

E711-4

5. State whether the following are TRUE or FALSE

(14)

- (i) Assimilation means living separately from the local society.
 - (ii) Language is considered as the basis for Group formation/structure.
 - (iii) Indian Sociologist Burgess has given the concept of Sanskritization.
 - (iv) There is a Negative relationship between distance and social interaction.
 - (v) The concepts of Personality are related sociology.
 - (vi) 'Public Space' is the longest in the individual's spaces.
 - (vii) In Social geography, Keat and Urry gave the concepts of Idealism.
-

(GEOGRAPHY OF URBAN SYSTEMS)

સૂચના : (૧) બધા પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે .

(૨) જરૂર હોય ત્યાં સ્વચ્છ આકૃતિ દોરવી.

૧. શહેરીકરણની પ્રક્રિયા સાથે સંલગ્ન વસ્તી વિષયક પાસાની સદષ્ટાંત ચર્ચા કરો . અથવા (૧૪)

અથવા

૧. ટૂંકનોંધ આપો

અ. શહેરીકરણમાં ઔદ્યોગિકરણનો કાળો સમજાવો (૭)

બ. વિશ્વમાં શહેરીકરણની પ્રક્રિયા સમજાવો (૭)

૨. શહેરી પદાનુક્રમ એટલે શું ? શહેરી પદાનુક્રમ અને કોટીક્રમનો તકાવત સમજાવો પદાનુક્રમના નિર્ધારણ માટેની પદ્ધતિઓની ચર્ચા (૧૪)

અથવા

૨. ટૂંકનોંધ આપો

૧. પ્રાથમિક શહેરનો અર્થ આપી માર્ક જેકરસનનો નિયમ સમજાવો . (૭)

૨. શહેર વિકાસની અવસ્થાઓ (૭)

૩. શહેરના આર્થિક આધારની સંકલ્પના ઉદાહરણ સહિત સમજાવો (૧૪)

અથવા

૩ વૈશિષ્ટિક શહેર અને તેના બદલાતા કાર્યો ભારતના સંદર્ભમાં સમજાવો. (૧૪)

૪. સમકાલીન શહેરી સીમાંતનો અર્થ આપી તેની લાક્ષણિકતાની ચર્ચા કરો (૧૪)

અથવા

૪ ટૂંકનોંધ આપો

૧ શહેરી નવીનીકરણની સંકલ્પના

૨. શહેરી જગ્યાની કટોકટી અને ઉદભવતી સમસ્યાઓ.

૫ (અ)નીચેનામાંથી અ વિભાગ બ વિભાગ સાથે જોડો (૭)

અ

૧. ધાર્મિક કેન્દ્ર

૨. પ્રાગ ઐતિહાસિક શહેર

૩. વૈધાનિક શહેર

૪. બેબિલોન

૫. ઇન્દ્રપ્રસ્થ

૬. વસાહતોની ગોઠવણ

૭. ફરીયાળી પટ્ટી

બ

૧. નિગમ શહેર

૨. શહેરી ઉપાંત

૩. ભૌતિક રુપરચના

૪. ઇ.સ. પૂર્વે 700 સુધી

૫. મક્કા મદિના

૬. દિલ્લી

૭. મેસોપોટામિયા

(બ)નીચેના માંથી ખરાં કે ખોટા જણાવો . (૭)

૧. પાશિમાત્ય શહેરોમાં શહેરીકરણ માટેનું મુખ્ય કારણ વસ્તીનું સ્થળાંતર છે.

૨. ગાંધીનગર શહેર આયોજિત શહેર નથી

૩. મોહનજોદડો પાકિસ્તાનના સિંધ પાંતમાં આવેલ છે.

૪. જીલ્લાનું વડુ મથક એ વહિવટી શહેર છે.

૫. શીત કટિબંધનમાં શહેરી પર્વતો પર વિકાસ પામે છે.

૬. 'રુપરચના' શબ્દ પ્રયોગ સૌ પ્રથમ જીવવિજ્ઞાનીઓએ કર્યો હતો.

૭. ભૌગોલિક શહેરમાં નગરપાલિકાનો અંકુશ હોય છે.

(P.T.O)

EG70-2

ENGLISH VERSION

(1) Discuss the demographic aspect of urbanization with proper example (14)

OR

(A) Role of Industrialization in urbanization (7)

(B) Urbanization process in the World (7)

(2) What is urban hierarchy? Discuss the difference between urban hierarchy and rank size and Give detail about methods determining to urban hierarchy. (14)

OR

2.(A) What is primate city and discuss the Mark Jefferson's rule (7)

(B) Stages of urban growth (7)

(3) Explain the urban economic concept with proper examples (14)

OR

(3) Explain the global city and changing urban function with reference to Indian cities

(4) what is contemporary urban frontiers? And discuss their major characteristics (14)

OR

4.(A) Concept of urban renewal

(B) Crisis in urban space and emerging issues (7)

5 A. Match the 'A' section with the 'B' section (7)

A

B

(1) Religious Centre

(1) Corporate city

(2) Pre- historical urbanization

(2) Urban Frontiers

(3) Legal City

(3) Physical morphology

(4) Bebylon

(4) Up to 700 B.C.

(5) Indraprasth

(5) Makka Madina

(6) House layout

(6) Delhi

(7) Green belt

(7) Mesopotamia

(B) Give the Answer ,True or False (7)

(1) The main reason of urbanization in western cities is population migration

(2) Gandhinagar is not a planned city

(3) The Mohenjodaro is situated at Sindh state of Pakistan

(4) The district headquarter is the administrative town.

(5) Urbanization are established which are location on mountain area in temperate zone

(6) The 'Morphology' term first used by biologist.

(7) There is no control of corporation on a geographical city

M.A. (Sem.-III) Examination
504 EA Geography
May-2017

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

પ્રશ્ન ૧. આરોજનના પ્રદેશની સીમાંકન પદ્ધતિઓની વ્યાખ્યા કરી, વૃદ્ધિ, રોજગારી અને સમાજનાની નીતિઓની સમજૂતી આપો. (૧૪)

ત્રાંશિકા

પ્રશ્ન ૨ (અ) પ્રદેશ અને પ્રાદેશિક આરોજનના શાક સ્તરો કયા છે? પ્રાદેશિક આરોજનના સંદર્ભમાં આદર્શ સંદર્ભિત સમજાવો. (૦૭)

(બ) સમાજ લાક્ષણિકતા, મુખ્ય પ્રદેશો અને હિંદી પ્રદેશો વચ્ચેના તુલનાત્મક સમાજ, વિકાસની દેશોમાં હિંદી પ્રદેશના આરોજનના મહત્વની સમજૂતી આપો. (૦૭)

પ્રશ્ન ૨. વિભાજનવાદ અને પ્રાદેશિકવાદ વચ્ચેના તુલનાત્મક સમાજ સંબંધિત સંકલન માટે પ્રાદેશિકવાદનું મહત્વ સમજાવો. (૧૪)

ત્રાંશિકા

પ્રશ્ન ૨ (અ) પ્રાદેશિક આરોજનના સારા સંકલનને તબક્કાઓની વિગતવાર સંદર્ભિત સમજૂતી આપો. (૦૭)

(બ) ભારતના આરોજનના પ્રદેશો કયા છે? તેની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓ અને સમસ્યાઓની સમજૂતી આપો. (૦૭)

પ્રશ્ન ૩. પ્રાદેશિક આરોજન અને વિકાસમાં ઉપરના વિષય સંદર્ભિત અને પદ્ધતિઓની સમજૂતી આપી, ડાહ્યા વિકાસની જરૂરિયાત સમજાવો. (૧૪)

પ્રશ્ન ૩ (અ) કૃષિ(વેત) આજીવિકાકીય પ્રદેશોની સીમાંકનના આધારોની વ્યાખ્યા કરી, તેના વિકાસની મુખ્ય સ્ત્રાણીતિની સમજૂતી આપો. (૦૭)

(બ) મહાનગરીય પ્રદેશોના સીમાંકનના આધારો કયા છે? મહાનગરીય આરોજનના મુખ્ય પાંચાતી સંબંધ સંદર્ભિત આપી સમજાવો. (૦૭)

પ્રશ્ન ૪. વૃદ્ધિ દ્રુવની વિભાવના સમજાવો, પ્રાદેશિક આરોજન અને વિકાસમાં તેનું મહત્વ સમજાવો. (૧૪)

પ્રશ્ન ૪ (અ) પ્રાદેશિક અને રાષ્ટ્રીય વિકાસમાં માનવ અને મધ્યમ સ્તરના શરૂઆતી સ્તરો સંબંધિત આપી સમજાવો. (૦૭)

(બ) ગોડાવતી નદી સૂચવેલા વૃદ્ધિ-દ્રુવમાં સુવિકાસની સમજૂતી આપી, વિકાસની વિકાસમાં તેની પ્રવૃત્તિ સમજાવો. (૦૭)

(PT-0)

પ્રશ્ન. ૫ (ક) ખાલાજગ્યા પૂરી.

- (૧) કોલિકાના મલાગારીય પ્રદેશ _____ પ્રદેશનું દર્શાવેલ છે.
- (૨) સંકલિતકારણોન સિદ્ધાંત _____ લોકા રજૂ કરવામાં આવેલ છે.
- (૩) _____ અને _____ પ્રદેશોદ્દેશ નિર્માણ થાય છે.
- (૪) _____ લોકા ઈ.સ. ૧૯૬૬માં કન્ફે-પરાપિરત્તારનો નમૂનો રજૂ કરાયો છે.
- (૫) વૃદ્ધિદ્રુવની વિલાપના _____ લોકા કરવામાં આવેલ અને ન વધુ ચોગ્ય રીતે _____ તરીકે જાણાય છે.
- (૬) _____ ના સ્વરૂપ અને ચાર નજીકનાની રજૂઆત પેલિન્ડ લોકા થઈ હતી.
- (૭) નફ્ફનિકી, નાલાંકીય, _____ ભૌગોલિક જાળના _____ ના સ્વરૂપો છે તે પેલિન્ડને સૂચવેલું છે.

પ્રશ્ન. ૫ (ક) નીચે આપેલ વિધાના સાચા છે કે ખોટા નજણાવો.

- (૧) ગંધર અને પાંડવ પ્રદેશ એ કન્ફે પ્રદેશના દર્શાવેલ છે.
- (૨) મોટા ભાગના રાજ્યોમાં આયોજનસંત્રનું નિર્માણ કરી રવાયા છે અને જિલ્લા આયોજનને પ્રોત્સાહન આપે છે.
- (૩) પ્રાદેશિક આયોજન જરૂરીયાતના જોડાણનું નિર્માણ કરે છે અને સ્થાનિક અને રાષ્ટ્રીયનીતિ નમજ યોજનાની જોડે છે.
- (૪) પ્રાદેશિક વિકાસ એક વલિશીલ પ્રદિયા છે જેની કિરકર્ષન ન આયોજન લાયકેટીને દવાનમાં રાખીને વર્તમાન સમાજને પૂરી પાડે છે.
- (૫) જલુસ્તરીય આયોજન રાજકીય અને વહીવટ માળખામાં પરિવર્તન માગે છે પણ તે મુશ્કેલ છે.
- (૬) અને અને કોલેસોવસ્કી લોકા રજૂ કરાયેલ સ્પર્ધિત પ્રાદેશિકરણની પદ્ધતિઓની રજૂઆત કરવામાં આવેલ છે.
- (૭) કન્ફે પ્રદેશ સ્પર્ધિત આયોજનમાં તકો વધારવા માટે મદદરૂપ બને છે.

E756-3

English Version

- Q.1. Discuss the methods of delineation of regions for planning and explain growth, employment and equalities as its policies. (14)
- OR
- Q.1. (a) What are the frontiers of regions and regional plans? Explain the theoretical bases for regional planning with examples. (07)
- Q.1 (b) Distinguish between Homogeneous, Nodal and Adhoc regions and explain the importance of planning for adhoc regions in developing countries. (07)
- Q.2. Bring out the differences between regionalism and sectionalism and explain the relevance of regionalism in national unity and development. (14)
- Q.2 (a) Explain in detail the steps involved in regional planning with suitable examples. (07)
- Q.2 (b) What are the planning regions of India? Explain their salient characteristics and issues of planning.
- Q.3. Explain the various theories and models used in regional planning and development and the need for the sustainable development. (14)
- OR
- Q.3 (a) Discuss the criteria of delineation of agricultural regions and explain the core strategies indicated for their development. (07)
- Q.3. (b) What are the bases of delineation of metropolitan region? Explain the major aspects metropolitan planning with examples. (07)
- Q.4. Explain the concept of Growth Pole and highlight its importance in regional planning and development. (P.T.O)

E756-4

Q.4 (a) Explain the role of ^{or} small and medium towns in regional and national development with examples. (07)

(b) Explain the modifications of growth pole concept by Boudeville and its relevance in spatial development. (07)

Q.5 (a) Fill in the blank. (07)

(1) Kolkata Metropolitan region is an example of _____ region.

(2) The Theory of cumulative causation was proposed by _____

(3) Regionalism breeds _____ and _____

(4) Core-periphery model was proposed in 1966 by _____

(5) Growth pole concept was reworked by _____ and more appropriately known as _____.

(6) Paelinck outlined four stages and forms of _____

(7) Technical, monetary, _____ and geographical are the forms of _____ suggested by Paelinck.

Q.5 (b) State whether the following are TRUE OR FALSE (07)

(I) Post-Hinterland is an example of nodal region.

(II) Most of the states have started building up their planning machinery and are encouraging District level planning.

(III) Regional Planning is creating the necessary link between local and national level policies with national and local level planning.

(IV) Regional development is a dynamic process designed to meet today's needs without compromising the ability of the future generations to meet their own needs.

(V) Multi-level planning requires politico-administrative changes which are not easy to implement.

(VI) Techniques of economic regionalization has been developed by N.N. KOLSOVSKIY.

(VII) The centralised economic planning helps to broaden the opportunities. _____